The Byelorussian Times

ЧАС
Двумоўны беларускі
часапіс у З.Ш.А.

NO.33, Vol.6, USPS 345-170 | September 1981 | 9-06 Parsons Blvd., Flushing, N.Y. 11357 | Price $1.35

BYELORUSSIAN CLANDESTINE PUBLICATION EMERGES IN POLISH - OCCUPIED BIELASTOK PROVINCE

On the right is a reproduction of the first page from a Byelorussian clandestine publication from Polish-occupied Bielastok Province in western Byelorussia (see map on page 2). On top of the page is the title, BIELARUSKIJA DAKUMENTY, mraning BYELORUSSIAN DOCUMENTS, followed by a sequential issue number, suggesting that this is only a first of a series of DOCUMENTS and a table of contents.

The DOCUMENTS are typed and mimeographed mainly in Byelorussian using Latin script which is more readily available in Poland than the Cyrillic script usually used in Byelorussian. No doubt, the script and the mode of publication were chosen to minimize the possibility of discovery of the publisher by Polish authorities. The contents include:

(1) A memorandum of the Central Council of the Byelorussian Social and Cultural Society in Poland addressed to Stanislaw Kania, the First Secretary of the Polish United Workers' (Communist) Party. Complete text of this memorandum was published (in English) by the *Byelorussian Times* in March, 1981.

(2) A letter from the Chairman of the Association of Byelorussians in Great Britain in this matter.

(3) A reply from the Ministry of Foreign Affairs of Great Britain to the Association of Byelorussians in Great Britain concerning the above memorandum.

(4) An article entitled "To Byelorussian Parents" demanding Byelorussian-language schools in Bielastok.

(5) An address to Byelorussian students in Poland.

(6) The Constituent Charters of the Byelorussian Democratic Republic proclaimed in 1918.

(7) A speech by Vasil Bykau, a Byelorussian writer, delivered at a meeting of Byelorussian Writers' Union in Soviet-occupied Byelorussia. In his speech, Mr. Bykau spoke against the Soviet-imposed censorship and demanded a free development of Byelorussian literature.

(8) "Byelorussian Literature in Today's Poland, 1956 – 1980." A synopsis of a lecture by Dr. S. Akiner, a British researcher of Slavic literature.

* * *

In their introduction to the DOCUMENTS the authors attempt to explain the nature and purpose of their publication. Below the *Byelorussian Times* prints excerpts from this introduction in English:

"The BYELORUSSIAN DOCUMENTS, the first issue of which we herewith present to the honored reader, are intended to serve as a source of unbiased information and do not represent any particular political inclination. In selecting documents for publication, the editors were guided solely by the meaning that a particular document has to the Byelorussian people, their history and culture.

"The documents are published in their original language and if that language differs from Byelorussian

(continued on page 2)

BIEŁARUSKIJA DAKUMENTY

sšytak 1 - 1981

Ź M I E S T

Above: first page of a Bielastok clandestine publication.

THE 'RADIO WAR'

Soviet Russia Wages a "Radio War" While the U.S. Fears to "Offend Russia"

One of the most outspoken proponents of an increased American role in international broadcasting by the Voice of America (VOA), Radio Liberty (RL) and Radio Free Europe (RFE) is Congressman Edward J. Derwinski of Illinois who for a number of years has tried to obtain approval for Byelorussian-language broadcasts by the VOA. Some of his views concerning the "Radio War" are worth repeating here:

"Unbeknown to most Americans, we are involved in an international radio war. It is a struggle of the truth of a free society against totalitarian propoganda broadcasts on the international airways.

"A large part of the threat posed to the US by the increasing power and contentiousness of the Soviet Union lies in the area of political and propoganda activity. Mass communication is used by the Soviets to indoctrinate, mislead and confuse people throughout the world; the influence and strategic position of the US are weakened in the process.

"In addition 330 million persons are subjected to communist regimes in Eastern Europe and the USSR, innocent victims of a rigid system of information control. The totalitarian governments of these countries methodically seal off at their borders all but 'licensed' communication to deny their people access to unofficial sources of fact and opinion. International broadcasting, therefore, is a major vehicle to reach the captive people of the USSR and the satellite nations of Eastern Europe."

— From Jrn. Electronic Defense March/April 1981

The Russians use their radio broadcasts, as Congressman Derwinski says, to "indoctrinate, mislead and confuse" the people of the world and they obviously are not concerned about "offending" anybody. The Russian international broadcasting network is the largest on the globe, with an operating budget of about 3½ billion dollars a year, transmitting propoganda 2 000 hours a week in 82 languages.

In comparison, RFE and RL collectively broadcast in only 21 languages for 1 000 hours a week with relatively low transmitter power making many of the broadcasts inaudible in Eastern Europe where Russian jamming is extensive. Furthermore, VOA does not even have a Byelorussian-language service to Byelorussia, one of the major constituent republics of the USSR.

In addition to these serious shortcomings, the major criticism of US Government international broadcasting is its ineffective programing. The guidelines for the US international

(continued on page 3)

RUSSIAN OPPOSITION TO PUBLIC LAW 86-90 IS CHANGING ITS CHARACTER

Public Law 86-90, otherwise known as the Captive Nations Week Resolution, was jointly adopted by the United States House of Representatives and Senate and approved by President Dwight D. Eisenhower on July 17, 1959. This law requires that the President of the United States annually issue a Captive Nations Week Proclamation until such time as the captive nations listed in the law will have become free and independent. Public Law 86–90 attributes the deprivation of freedom in the captive nations to Russian Communism and this is one reason why Russians had always opposed the law as anti-Russian.

The first Russian reaction and opposition to Public Law 86–90 occured in Moscow in July, 1959 when First Secretary Khruschev voiced his strong displeasure with the Captive Nations Week Resolution to the then visiting Vice-President Richard M. Nixon who, in turn, apologized to Khruschev saying: "actions of this type cannot, as far as their timing is concerned, be controlled even by the President, because when Congress moves, that is its prerogative. Neither the President nor I would have deliberately chosen to have a resolution of this type passed just before we were to visit the USSR."

In the U.S. the Russian community has continually worked to dilute and weaken the meaning of the law, Thus, for example, Russians apparently credit themselves for having been instrumental in eliminating from the annual Presidential Captive Nations Week Proclamations any specific reference to the captive nations by country. The Russian periodical 'Sentry', published in California, in its January 1973 edition wrote: "Thanks is due to Mr. L.L. Nikolaevskago, leader of the Russian-American Republican Association in California, for his efforts to change the notorious Captive Nations Law. No doubt the world-wide Russian community will approve of what he has achieved. Thanks to his efforts, the Presidential Proclamations of the Captive Nations Week from 1967 to the present do not mention by name any of the nations or tribes which are listed in the Captive Nations Law adopted by the House of Representatives and the Senate in 1959."

In February of the same year, the Russian periodical "Rossia", published in New York, while reporting on the Congress of the Federation of Russian Americans, held in New York on February 10, 1973, wrote: "The Congress .... adopted a resolution calling for abolition of the Captive Nations Law and an end to the American policy of dividing Russia (i.e. Russian empire – editor)."

Another approach long used by the Russians in the West to dilute the Captive Nations Law is to seek recognition for themselves as a captive nation. Clearly, if the captor or the aggressor nation, Russia, were to be included in the Captive Nations Law along with the true captive nations, then the law would totally lose its meaning and would, in fact, be no more than a joke.

According to the July/September 1981 issue of "The Cossacks Life", published in Rhode Island, all Russian newspapers, especially "Russian Life" of San Francisco and its editor N.N. Petlin, are engaged in a campaign to "force" President Reagan to recognize Russia as a captive nation, but, as usual, these would-be pressure groups fail to identify the nation which allegedly is Russia's captor. In his article of July 2, 1981, Petlin writes: " .... here arises a question of the defense of Russia .... enslaved by a totalitarian regime. And, it appears, that the Reagan Administration continues to regard Russia not as a captive nation but as an aggressor nation. The Captive Nations Law lists all nations of the Soviet Union, including non-existent nations such as 'Cossacks', but does not include Russia." Obviously Mr. Petlin's idea of what a nation is arises from his chauvinistic perception of what a big-nation Russia ought to be.

It appears that at least some Russians have finally become convinced that President Reagan cannot be pressured by them and, in an article published by 'Russian Life' on Aug.1, 1981, one reads: "Attempts by Russian Americans to change these plans were not successful and, furtheremore, the inclusion of Russians in the list of the captive nations together with the Byelorussians, Ukrainians and others would not only be degrading, but also not useful since the whole concept of independence for these nations which comprise Russia (i.e. Russian empire – editor) requires dismemberment of the state and the destruction of Russians as enemies of peace."

As we see from the above quote at least a certain group of Russians now regards it as "degrading" for them to be regarded as a captive nation, a distinction which they were laboriously clamoring to achieve just a short time ago.

The Russians do indeed face a dilemma. If they do not retain their empire after the demise of Communism, there is a very realistic possibility that a vendetta and a holocaust will follow of a magnitude which will dwarf all previous holocausts. According to some predictions, as much as ⅔ of the entire Russian population may be killed in a holocaust and the size of the Russian state will be reduced to that of the early Muscovite Duchy.

Among the Russians there are some voices of reason and sanity, but they are few and there is every expectation and a clear indication that the Russians intend to hang-on to their empire to the bitter end and, if the United States helps them, as it is expected to do, then their efforts to retain an empire very likely will succeed. The existence of an American pro-Russian policy was discussed in the May, 1981 issue of *The Byelorussian Times*. For the present, it is sufficiant to say that the U.S. State Department

(continued on page 8)

The Byelorussian Times
ЧАС
Двумоўны беларускі часапіс у ЗША
USPS 345–170
9–06 Parsons Blvd.
Flushing, N.Y. 11357
U.S.A.
A Byelorussian Newspaper
Published bimonthly in January, March, May, July, September and November.
Dr. Roger Horoshko, Publisher
Annual Subscription
$8 in U.S. currency
$10 Canadian, £6 English
Postmaster:
Send address changes to the
BYELORUSSIAN TIMES
Box 141, Whitestone, N.Y. 11357
Second Class Postage Paid at Flushing, N.Y. 11355
„ЧАС"
Двумоўная
беларуская газэта
Выходзіць 6 разоў на год у студзені, сакавіку, травені, ліпені, верасьні й лістападзе.
Др. Р. Гарошка, Выдавец
Гадавая Падпіска
8 амэрыканскіх даляраў
10 канадыйскіх даляраў
6 ангельскіх фунтаў

УВАГА!
1) Рэдакцыя не прынімае да друку ананімных артыкулаў.
2) Артыкулы прынятыя да друку падлягаюць скарачэньню й карэкце.

Clandestine Publication from Bielastok

(continued from page 1)

or Polish (which happens only infrequently), a Byelorussian translation will be published along with the original document.

"Propogation and dissemination of information are particularly important today to each nation and every individual and are guaranteed by the Constitution of the Polish Peoples' Republic and by international agreements, including the United Nations Universal Declaration of Human Rights and the Final Act of the Helsinki Agreement of 1975.

"Contrary to the facts, national minority groups do not officially exist in Poland today and, because of this false theoretical premise, Byelorussian-language schools have been liquidated and Byelorussian cultural life and activities have been severely curtailed. In this manner we, Byelorussians, have been pushed aside to the periphery of society – a feeling of inferiority and of second-class citizenship is being developed for us. It is true, that we can become bonafide citizens, but only by accepting Polish "superior culture" and lifestyle borrowed from our "betters".

"The drive for the truth is a manifestation of deep human needs for freedom, justice and a decent life free of dishonesty and degrading servitude.

"We have every right to live our lives in accordance with our national conscience, to teach our children our native language and to educate them in accordance with our culture and national traditions.

" .... No one will be able to deprive us of our Byelorussian culture and of our rich historical heritage. This we must remember. And to this end our independent publication will serve us to the limits of its resources.

"Our fate as equals among equals is in our hands."

(Signed): The Editors

KALININGRAD PROVINCE BIELASTOK PROVINCE

Map of Byelorussia (formerly Litva) showing the Bielastok Province annexed to Poland by the Soviet-Polish treaty of August 16, 1945. The Kaliningrad Province is also settled primarily by Byelorussians.

CYBERNETICS

THE SCIENCE OF CONTROL THEORY AND COMPLEX SYSTEMS IS USED BY THE SOVIETS IN AN ATTEMPT TO DISORDER THE WEST

In 1978 U.S. Central Intelligence Agency reports indicated the emergence of what some people call the Soviet "secret weapon" which theoretically can win a war for them without firing a shot. This weapon consists of a scientifically managed evolution of global socialism combined with a scientifically managed program of disorder and turmoil in the West staged on many levels of which the military is only one. According to Soviet planners, the disruption of the West's economy, of its energy distribution systems, of international trade and of social order are all equally important and far safer than weapons of mass destruction. In other words, the Soviet strategy is to disorder the West to a maximum in a controlled manner without bringing it to the point of war.

This grandiose plan which in essence attempts to deal with major developments on the whole planet may at first appear as utterly fantastic, an unattainable dream of a madman. Yet, the science of cybernetics may one day make all this possible and American analysts who had been studying Soviet strategic systems for years believe that these developments need to be carefully watched.

Cybernetics is the sciente of communication and control theory whose development has been given a tremendous boost in recent decades by the introduction of large computers capable of manipulating enormous amounts of data. Cybernetics, as used by the Soviets, is also a science of contingency, of the best possible utilization of a given situation and the best implementation of a number of procedures designed to produce a geopolitical result.

In the USSR there are whole institutes devoted to cybernetics research using American-made microprocessors, American management technology and American computers since none of the Soviet computers is large enough or fast enough for the job.

While on the global scale the management of any given problem is admittedly very difficult even with the best equipment and expert planning and programing and at best is still in its rudimentary stages, on a smaller scale most problems become much more manageable. This would apply to all emigre organizations and churches, including the Byelorussian Autocephalic Orthodox Chrch (BAOC).

THE 'RADIO WAR'

(continued from page 1)

broadcasting may be summarized in five words: "do not offend the Russians." Only non-controversial material may be broadcast, such as weather reports, international soccer game scores, music, non-political literary works, news, etc.

The overwhelming majority of broadcast time is allocated to Russian programing and the remaining twenty languages (at RFE/RL) share what little time remains. It appears that the US by severely curtailing the use of these languages is apologizing to the Russians.

The key to understanding American international broadcasting policy lies in the U.S. State Department's perception that a future non-Communist Russia would essentially replace the present Soviet Russian empire and, in accordance with this expectation, the State Department conducts a pro-Russian policy in its relations to Byelorussia and the captive nations of the USSR. If indeed a big-nation Russia is the State Department's goal, then, from its point of view, it is a useless effort to broadcast in Byelorussian and the other languages of the captive nations. Russian alone will suffice and, for all practical purposes, this is exactly what is happening in practice.

We, on the other hand, have a different view about United States international broadcast policy which, we hope, will find wider acceptance among American officials.

Firstly, in order to compete successfully with Russian international broadcasting, the U.S. must abandon its fear of "offending" the Russians.

It should be apparent that the Russian-language broadcasts are not as useful to the U.S. as broadcasts in the languages of the captive nations of the USSR, such as Byelorussian, Ukrainian and Armenian among others, for only these nations have the capability of destroying the Soviet Russian empire from within without a nuclear war. Furtheremore, the present policy of heavy reliance on Russian nearly to the exclusion of the captive nations is a self-defeating policy since Russians generally, even anti-Communists, have a conscious or unconscious pride in their Soviet empire and will attempt to preserve it making nuclear war more likely.

Consequently, we urge that Russian-language broadcasts by RFE/RL and VOA should be drastically reduced and that a major emphasis should be placed upon strenghtening and increasing the programing in the languages of the captive nations of the USSR, including the initiation of Byelorussian broadcasts by VOA.

The argument often given by U.S. officials, that it would be irresponsible to foment trouble in the USSR because reprisals would follow against the population is without merit. It is only an excuse for inaction. If "radio war" is indeed to be more than just a one-sided Soviet propoganda tirade, then the U.S. must encourage national liberation movements inside Byelorussia and other captive nations in its broadcasts. Although there may be civilian casualties, they will be far fewer than in a nuclear confrontation.

Our fear is that the U.S. will approach the "radio war" in the same manner it conducted its policy in South East Asia, only to lose by default due to absence of decisive action.

SENATOR PERCY DEFENDS MICHAEL KUKABAKA
a Byelorussian Dissident

Dr. Roger Horoshko, Publisher
BYELORUSSIAN TIMES

Dear Dr. Horoshko:

You will be interested to know that in recent days I have made a strong presentation on behalf of Michael Kukabaka with the Soviet authorities.

I pledge to continue to do ail I can to be helpful in this case. We must make it clear to the Soviets that we shall not forget those who cannot speak for themselves.

Your own efforts are deeply appreciated.

Sincerely,
Charles H. Percy
United States Senator

АБ КОСМАСЕ

Ужо больш за 30 гадоў ідуць досьледы зьмерацьу масу адной з фундамэнтальных частак матэрыі, „нютрына" якое спалучанае з электронам і таму часам пазываецца „электронным нютрынам" у адрозьненьні ад іншых тыпаў нютрына. Гэтая частка матэрыі ёсьць электрычна нютральнаю (таму й назоў нютрыно) й на працягу многіх годоў у школах студэнтам казалася, што нютрыно ня мае ніякай масы й дзелятаго заўсёды мае сьветную скорасьць. Аднак, як гэта часта бывае ў навуцы, новыя адкрыцьці мяняюць тое што раней цьвердзілася. Так сталася з масй нютрына. У мінулым годзе й у пачатку гэтага году маса нютрына ўрэшце была зьмераная хоць яшчэ ня вельмі дакладна.

Апошнія досьляды паказваюць, што маса нютрына вельмі малая, прыблізна 15 тысяч разоў меньшая за масу электрона, аднак яна мае вельмі вялікае значэньне на нашае разуменьне космасу. У космасе нютрынаў ёсьць так шмат, што нават з гэтай малой масай яны абазначаюць бальшыню ўсяе матэрыі ў космасе. Гэта таксама значыць, што гравітацыйнае прыцяганьне космасу ёсьць шмат большае чым раней думалася, магчыма нават дастаткова моцнае каб стрымаць і павярнуць бычаны разыход зорак.

Усе зоркі, ці групы зорак, разыходзяцца ў бакі нібы выкінутыя „з цэнтру" вялікім выбухам. Сёньня ўжо ўсім астраномам і навукоўцам ясна, што такі выбух, названы „першабытным", запраўды быў прыблізна 20 міліярдаў гадоў таму назад. Дэталі гэтага выбуху няведамыя, але ёсьць шмат цікавых пытаньняў. Адным зь іх, як ужо было сказана, ёсьць пытаньне ці калі зоркі й космас у цэласьці йзноў зыйдуцца разам. Ясна, што разыход зорак можа стрымаць толькі дастаткова моцная сіла гравітацыйнага прыцяганьня й для гэтага патрэбная вялікая маса матэрыі.

У 1965 годзе былі знойдзены рэштікі радыяцыі ў космасе паходзячай з часу першабытнага выбуху (гл. *Беларускі ЧАС* №16–17). Гэтая радыяцыя, хаця ўжо слабая (2.9 ступні Кельвіна), рэпрэзэнтуе шмат больш энэргіі чым усе зоркі зложаныя разам. Адкрыцьцё гэтай „першабытнай" радыяцыі мела фундамэнтальнае значэньне для навукі. Таксама, ня меньш фундамэнтальным ёсьць і нядаўнае адкрыцьцё, што нютрыно запраўды мае масу іншую ад нуля. Цяжка сказаць што будзе знойдзена ў будучыні, але скажам, што ўрэшце знойдзецца дастаткова масы ў космасе каб стрымаць і павярнуць назад ягоны разыход. Тады паўстае цэлы шэраг пытаньняў, першым зь іх павінна быць пытаньне, што станецца калі ўся матэрыя космасу зьбярэцца разам?

На гэтае пытаньне поўнага й задавальняючага адказу няма, мы нават слаба ведаем законы прыроды пры вялікім сьціску матэрыі й вялікай тэмпэратуры. Зоркі й уся матэрыя касмасу будуць сходзіцца з вялікай скорасьцяй і будуць выдаваць шмат энэргіі й, у той час, матэрыя як мы яе разумеем, ня будзе існаваць бо яна будзе разодрана на свае складнікі. Нават такая папулярна ведамая частка матэрыі як пратон, таксама будзе разодрана на свае складнікі. Застанецца толькі ня вялікая колькасьць тыпаў запраўды элемэнтарных і энэргічных частак матэрыі.

Такая сытуацыя ёсьць нестабільная й напэўна йзноў давядзе да другога „першабытнага" выбуху ўсяго космасу, Адразу пасьля выбуху, на працягу некалькіх сэкундаў, калі той „газ" гарачых элемэнтарных частак пачне астываць, створыцца ўвесь вадарод і амаль увесь гелій у космасе ў прапорцыі ад 2.3 да 3.0 частак вадароду да адной часткі гелію. (Гэтая тэарэтычна аблічаная прапорцыя добра пагаджаецца із зьмеранай прапорцыяй вадароду да гелію ў нашым космасе.) Цяжэйшыя элемэнты так як вугаль, серка, жалеза й інш., будуць будавацца пазьней у нутры зорак, але спачатку хмары вадароду й гелію павінны сабрацца разам пад уплывам гравітацыйнага прыцяганьня й іншых сілаў каб утварыць зоркі. Між іншым, на падставе колькасьці цяжкіх элемэнтаў у нашым сонцы, можна сказаць, што яно ёсьць зоркай трэцяй гэнэрацыі. Гэта значыць, што матэрыя з якой складаецца сонца й нашая зямля ўжо два разы былі ў нутры іншых зорак якія „памерлі" й з іхных рэштак утварылася нашае сонца са сваімі плянэтамі прыблізна 4.7 міліярдаў гадоў таму назад.

Яшчэ ёсьць адно цікавае пытаньне: адкуль і чаму паўстаў першы „першабытны" ўзрыў у космасе? Ясна, што фізычнага адказу няма, але йзноў можна зрабіць адну заўвагу. На падставе захаваньня йншых фізычных сыстэмаў, можам прыпушчаць, што адсутнасьць матэрыі ёсьць станам нестабільным, а прысутнасьць матэрыі, хоць створанай зь нічога, ёсьць станам больш стабільным. (Стварэньне матэрыі зь нічога рэгулярна адбываецца ў лабараторыі пры прысутнасьці моцнага электрычнага поля.) Таму што ўсе фізычныя сыстэмы імкнуцца да стану стабільнага, гэтае прыпушчэньне паказвае чаму матэрыя можа існаваць наагул.

(працяг на 4-й бачынцы)

КАЛЯДНАЕ АРХІПАСТЫРСКАЕ ПАСЛАНЬНЕ

Сабору Япіскапаў Беларускае Аўтакефальнае Праваслаўнае Царквы

Дастойнаму Сьвятарству і ўсім Багалюбным Вернікам Народу Беларускага на Чужыне й на Бацькаўшчыне

ХРЫСТОС НАРАДЗІЎСЯ

ЯГО СЛАЎЦЕ!

„Слава на вышынях Богу на зямлі мір сярод людзей добрай волі." (Лук.2,14)

„На зямлі Мір." Сьпявалі сьв. Ангелы ў начы Раства Хрыстовага. І гэтыя словы Вяшчуноў Неба пацьвердзіў Сам Госпад наш Ісус Хрыстос на Тайнай Вячэры, разьвітваючыся са Сваімі любымі вучнямі сказаў ім: „Мір пакідаю Вам, Мір Мой даю Вам; даю-ж Вам ня так, як сьвет дае." (Ян.14,27).

Прайшло ўжо амаль дзьве тысячы год пасьля таго, як гэтая ангельская песьня першы раз прагучэла на Віфліемскім прасторы ў тую ноч, калі нарадзіўся Збаўца Сьвету Госпад наш Ісус Хрыстос, а Сьв. Царква прыняла гэтую песьню й сьпявае яе ня толькі ў дзень Сьвята Раства Хрыстовага, але й заўсёды на кожнай Ютрані.

Гэтым радасным сьпевам напаўняюцца душы ўсіх пабожных вернікаў з надзеяй, што народжаны Госпад Бог наш Ісус Хрыстос пашле ім Свой Вялікі Дар – Супакой з неба аб якім усе добрыя людзі мараць і якога просяць.

Як ніхто ня можа пагасіць Сьвятла Віфліемскае Зоркі, якая была дарогапаказьнікам для вяшчуноў, якія йшлі пакланіцца Нованароджанаму Дзіцяці, так і ніхто ня зможа ўстрымаць сапраўдных вернікаў, якія прагнуць Праўды, Дабра, Справядлівасьці, Красы, Любові й Міласэрдзя, бо гэта ёсьць прагненьне душы чалавека веруючага які імкнецца да Сьвятла, Дасканаласьці й Супакою, просячы гэтага ў Бога ў гэты Вялікі й Слаўны Дзень Раства Хрыстовага, калі Госпад Бог наш зыходзіць з неба на зямлю, а нашая душа жадае злучыцца зь Ім.

Асягненьне гэтага будзе магчымым тагды, калі ў сэрцах людзей паселіцца добрая воля, калі надыйдзе супакой у рэлігійным і сьвецкім жыцьці й калі з глыбіны сталецьцяў для нас зазьяе Віфліемская Зорка й пакліча нас прыпасьці разам з беднымі пастухамі да Прытону Божага, ды прасіць Сына Божага, каб Ён тую добрую волю і мір паслаў з неба ўсяму Беларускаму Народу й усім людзям.

Даўгім, цяжкім і цярністым быў шлях чалавецтва, пакуль збыліся ўсе прароцтвы пра прыход Збавіцеля на зямлю. Старазапаветны прарок Ісайя яшчэ задоўга да нараджэньня Хрыста Спаса пісаў: „Народ, які ў цемры ходзіць, угледзіць Сьвятло Вялікае й для тых, што жывуць у краю сьмяротнага ценю, Сьвятло зазьяе." (Іс.9,2). Аб гэтым сказаў і Госпад наш Ісус Хрыстос пра Сябе: „Я Сьвятло Сьвету; хто пойдзе за Мною, ня будзе хадзіць у цемры, але будзе мець Сьвятло жыцьця." (Ян.8,12).

Але ў сучаснасьці гэтыя словы зацемняюцца з прычыны надмернага матар'ялізму, а так сама й маральнага заняпаду ў сьвеце. Цяпер усе сілы пекла выйшлі з сваіх сховішчаў каб перамагчы *Сьвятло Хрыстовае, Сьвятло Любові, Дабра й Праўды,* а гэтым самым недазволіць чалавеку Сынам Божым называцца. Цяпер змаганьне адбываецца па ўсяму сьвету за пасярэдніцтвам вуснае прапаганды, радыё, тэлевізыі, ахопліваючы ўсе праявы сацыяльнага, эканамічнага й палітычнага жыцьця. Аднак, як не намагаюцца ворагі зацьміць Хрыстовае Сьвятло, якое зазьяла ў Віфліеме, яно сьвеціць і будзе сьвяціць вечна, і ўсе людзі, што пабожна веруюць у Хрыста, схіляюць свае галовы прад Вялікаю Тайнаю Нараджэньня Хрыста Збавіцеля й праслаўляюць Яго, „Бо няма йншага імя пад Небам, дадзенага людзям, якім бы мы маглі спасьціся." (Дз.4,12).

Нараджэньне Хрыста Збавіцеля адчыніла нам дзьверы да Уладарства Божага й паказала дарогу якою мы павінны ісьці да выкананьня Божых запаветаў. „Я Сьвятло Сьвету; хто пойдзе за Мною, той ня будзе хадзіць у цемры, але будзе мець сьветлае жыцьцё." (Ян.8,12).

Дарагія Браты й Сёстры! Наша Сьв. Беларуская Аўтакефальная Праваслаўная Царква на чужыне перажывае духовы крызіс, а таму нам асабліва патрэбен духовы супакой і згода. Толькі любоўю й цёплымі суадносінамі можам спыніць паміж намі варожасьць. Не забывайма́ся, што перад намі стаяць вялікія й паважныя заданьні й адказнасьць як перад Богам так і на роднай зямлі перад сваім народам, які спадзяецца, што ў адказны час можа атрымаць ад нас дапамогу.

Таму, няхай радасьць гэтага Вялікага Сьвята Нараджэньня Хрыста напоўніць нашыя сэрцы ды аб'еднае нас усіх для пашырэньня Божае Славы сярод нас і ўсяго нашага слаўнага народу, які заўсёды прагнуў пэўнасьці царкоўна-рэлігійнага й культурна-асьветнага жыцьця, захоўваючы й шануючы сваю мэлёдыйную беларускую мову, цудоўныя песьні, прыгожыя традыцыі й звычаі. Такая праца вельмі патрэбная для нашае роднае Беларускае Аўтакефальнае Праваслаўнае Царквы.

З гэткімі думкамі й разважаньнямі ў гэты радасны дзень прыходу на зямлю Збавіцеля нашага, ад шчырага сэрца вітаем Вас Дастойныя Айцы й Любыя Браты й Сёстры з Вялікім Сьвятам Раства Хрыстовага й з надыходзячым Новым 1982 Годам. Няхай Госпад Бог напоўніць Вашыя сэрцы пачуцьцём і тым шчасьцем, якім былі напоўнены душы пабожных пастухоў у Віфліеме. Няхай у гэтым Новым Годзе Бог шчодра адарыць Вас, Вашую працу й Вашыя добрыя імкненьні ўспамогаю на дабро асабістае ды на радасьць шчасьце й збавеньне ўсіх нас ад прыкрасьцяў!

Ласка й Супакой Госпада нашага Ісуса Хрыста, Любоў Бога Айца й Лучнасьць Сьвятога Духа няхай будзе з усімі Вамі цяпер і заўсёды й павек вякоў. Амін.

Каляды *Лета Божага 1981*

З Ласкі Божае

Пакорны ў Богу *+Мітрапаліт Андрэй*
Пакорны ў Богу *+Япіскап Ізяслаў*

ПРЫВІТАНЬНІ З 80-ці ЛЕТНІМ ЮБІЛЕЯМ МІТРАПАЛІТА АНДРЭЯ

(Працяг з папярэдняга нумару.)

Дарагі Ўладыка!

У ліпені ў часе Багаслужбы ў Лімбуршчыне я адзначыў Вашыя 80-я ўгодкі працавітага й ахвярнага жыцьця на Ніве Хрыстовай.

Нажаль, з прычыны выезду на канікулы й з прычыны ўсіх жыцьцёвых справаў, не пасьпеў перад выяздам выслаць прывітаньня, за што вельмі прашу выбачэньня. У сардэчнасьць маю Вы не сумнявайцеся.

З жаданьнем здароўя й Ласкі Ўсявышняга,

– *Протапрэсьвіцер Аўген Смаршчок*

15 верасьня 1981 году *з Пастваю й Сям'ёю*

* * *

Дарагі Ўладыка!

Як Ваш Сябра са школы, ад шчырага сэрца вітаю Вас, Дарагі Ўладыка, з 80-мі ўгодкамі Вашага жыцьця й шчыра жадаю Вам супакойнага й мірнага жыцьця да ста год!

7 верасьня 1981 – *Архімандрыт Язэп (Строк)*

* * *

Ваша Міласьць, Усячэсны Ўладыка!

Ад шчырага сэрца, з вялікай радасьцяй вітаю Вас з 80-мі ўгодкамі жыцьця й з 31-мі ўгодкамі адданай працы на душпастырскай ніве.

Хай-жа Бог Вялікі пашле Вам, дарагі Ўладыка, добрае здароўе й сілы, каб Вы маглі яшчэ доўгія гады так стойка, ахвярна й адважна як дасюль, вясьці нашу Сьвятую Беларускую Аўтакефальную Праваслаўную Царкву на славу Богу й на карысьць Беларускаму Народу тут, на чужыне, і там на паняволенай зямлі продкаў нашых.

З глыбокай пашанай, Ваш у Хрысьце-Спасе,

18 верасьня 1981 – *Пётра Маньковскі*

Аб Космасе

(працяг з 3-й бачыны)

Калі-б матэрыя была створана зь нічога, то тады павінна быць створана аднолькавая колькасьць матэрыі й антыматэрыі якія адна другую нішчаць. Але мы ўжо ведаем, што няма поўнай сымэтрыі паміж матэрыяй і антыматэрыяй. Малая колькасьць антыматэрыі (адна частка з міліярду) пераменяецца ў матэрыю й таму поўнага зьнішчэньня новастворанай матэрыі ня будзе. Нешта застанецца. Так, на прыклад, у нашым касмасе вельмі непраўдападобна што антыматэрыя існуе. Зоркі зробленыя з антыматэрыі былі-б не цяжка пазнаць, аднак з паміж усіх бачаных зорак няма ніякага доваду што антыматэрыя існуе недзе ў космасе.

Праўда, ёсьць яшчэ магчымасьць, што наш космас ніколі не зыйдзецца разам і зоркі назаўсёды будуць аддаляцца адна ад другой і ўрэшце ўсе згаснуць, аднак гэта ня мяняе бальшыні тога, што тут сказана.

– *Др. Р. Гарошка*

ПАСЕДЖАНЬНЕ ПРЭЗЫДЫЮМУ РАДЫ Б.Н.Р.

20 верасьня, 1981 году, адбылося паседжаньне Прэзыдыюму Рады Беларускае Народнае Рэспублікі ў Фундацыі імя Пётры Крэчэўскага ў Ню Ёрку.

Др. В. Жук-Грышкевіч, Старшыня Рады Б.Н.Р., вёў паседжаньне на якое зьехаліся сябры Прэзыдыюму з Амэрыкі, Канады й Эўропы.

Дакладней будзе паведамлена пазьней.

АБ ПАЧАТКУ ЗАКАЛОТАЎ У Б.А.П.Ц.

„Нашыя ворагі ніколі не пакінуць у супакоі нашую БАПЦарква."
+Арх. Васіль

Пішучы аб закалотах, як прыкрых падзеях у парафіях БАПЦарквы ў Амэрыцы, мімаволі прыходзяць на думку гэтыя прарочыя словы сьв. пам. Архіяпіскапа Васіля, якія ён не адзін раз, а некалькі разоў паўтараў. І калі мы дакладна прасочым сучасныя нялады, то прыйдзем да пераканаНьня, што яны паўсталі не з прычыны дробных нутраных непаразуменьняў, а ініцыятарамі закалотаў былі падасланыя ворагамі агенты, і, што першым зь іх быў Юры Абрэмскі.

Прыслаў яго з Англіі Япіскап Мацьвей, ведамы беларускаму грамадзянству, як шчыры супрацоўнік польскага ўраду для палянізацыі Праваслаўнае Царквы ў Польшчы, а ў Англіі як супрацоўнік экзыльнага польскага ўраду. Аб тым, што Юры быў прысланы не для арганізацыі Праваслаўных парафіяў у Амэрыцы, а для ліквідацыі іх, сьветчыць той факт, што ён прыехаўшы ў Амэрыку напачатку не імкнуўся арганізоваць рэлігійнае жыцьцё сярод праваслаўных, а ўключыўся ў юрысдыкцыю Архіяпіскапа Іоана, які зьяўляўся Экзархам Маскоўскае Патрыярхіі на Паўночную й Паўдзённую Амэрыку й Алеутскія Астокі, і толькі пасьля аднаго году пабыту там, атрымаў належную падрыхтоўку для разбуральнае дзейнасьці, ды забясьпечыўшыся сьродкамі, згаласіўся да Ўладыкі Васіля аб прыняцьці яго да юрысдыкцыі Беларускае Аўтакефальнае Праваслаўнае Царквы.

Аб тым, што Юры меў цесную сувязь з асобамі палянафільскага ўклону доказам ёсьць тое, што калі Юры зарганізаваў групку апазыцыя нераў супроць Уладыкі Васіля, то сярод іх выступалі з лаянкамі й пагрозамі асобы неправаслаўнае веры.

Гэта быў пачатак рэлігійнага канфлікту, які, ў той час, абмяжаваўся да аднэй Бруклінскай Парафіі і які, з судоваю дапамогаю, ўдалося хутка зьліквідаваць (у 1968 годзе) і БАПЦ была ўратаванаю.

Пасьля кароткага перапынку нялады паўсталі йзноў з прыходам а. Грэгара Кістнэра, які быў прыняты па рэкамандацыі й на жаданьне Ўл. Мікалая. Падыход а. Кістнэра быў зусім іншы. Ён за ўсякую цану хацеў стацца Беларускім Япіскапам, а стаўшыся ім, дарога да далучэньня БАПЦ да іншае юрысдыкцыі ці нацыянальнасьці была-б адчыненаю. Справу камплікавала закаранелая вякамі нявольніцкая псыхіка Беларусаў дзеля якой яны заўсёды з большаю павагаю й даверам адносяцца да чужынцаў. Навет сярод беларускае інтэлігэнцыі Мітрапаліту Андрэю ставіліся дамаганьні, каб а. Грэгары быў харатанізаваны ў Япіскапы. Аднак Божае Прадназначэньне накіравала справу на йншую дарогу.

Пераходзячы да сучасных падзеяў, пачнем з 1979 году калі Сп. Ян Бруцкі згадзіўся прыняць сьвятарскі сан. Рукапалажэньне на дыякана адбылося ў Кліўлендзе. Прысутнічалі на рукапалажэньні ня толькі парафіяны кліўлендзкае парафіі, але й бальшыня вернікаў з Дэтройту. Усе радасна віталі а. Яна, як будучага Япіскапа БАПЦ. Др. Сажыц у сваім прывітаньні нават зазначыў: „Беларуская Аўтакефальная Праваслаўная Царква ўзмоцнілася яшчэ адным Япіскапам у асобе а. Яна й характэрна тое, што два Япіскапы зьяўляюцца паляшукамі". Пасьля некаторага часу, 26 жніўня 1979 г., Уладыка Мікалай без паразуменьня з Першаярархам БАПЦ рукапалагае а. Яна ў сьвятары. Рукапалажэньне адбылося ў Дэтройце ў якім прымалі ўдзел: Ул. Мікалай, а. Аляксандар Яноўскі, а. Расьціслаў Войтэнка, а. Максім Таўпека ў прысутнасьці прадстаўнікоў з Кліўленду, Ню Ёрку, Ню Джэрзі й Канады. Рукапалажэньне адбылося ўрачыста й без ведама Мітрапаліта. У той самы дзень была вынесена пастанова аб годнасьці а. Яна Бруцкага на Япіскапа й на пераезд яго ў Ню Джэрзі для выкананьня сьвятарскага абавязку й папаўненьня багаслоўскіх ведаў. Аб гэтым сьветчаць словы Ўладыкі Мікалая ў ягоным пасланьні з дня 20.5.1981 г.: „Мы яшчэ не забыліся калі рукапалажэньня а. Яна Бруцкага ў сьвятары, як асобу, назначаную на Япіскапа БАПЦ, узрадавала ўсіх вернікаў і сьвятарства БАПЦ, і суліла добрыя надзеі на будучыню нашае Царквы. Прыемным было й тое, што а. Ян Бруцкі пераехаў з Дэтройту ў Гайлянд Парк, Н. Дж., і паступіў на студыі, каб запасьціся багаслоўскімі ведамі." Апрача гэтага ў лісьце да Кансысторыі Ўл. Мікалай выразна пісаў, што ён ня мае нічога супроць хіратоніі а. Яна ў Япіскапы. Ул. Мікалай быў запрошаны й на паседжаньне Рады БАПЦ на якім адбылося зацьверджаньне кандыдытуры а. Яна на Япіскапа БАПЦ згодна 51 параграфу Статуту. На паседжаньне аднак Ул. Мікалай не зьявіўся, так як не зьявіўся й на Сэсьі Сабору Япіскапаў якія адбыліся 7-га сакавіка й 16 чэрвеня 1981 году ў Ню Ёрку ў Катэдральным Саборы Сьв. Кірылы Тураўскага, на якіх і разглядаліся справы, як зьліквідаваць існуючыя канфлікты сярод вернікаў БАПЦарквы ў Амэрыцы.

Паўстае пытаньне, якімі матывамі й чым розумам кіраваўся Ўл. Мікалай не прызнаючы Япіскапам Уладыкі Ізяслава (Бруцкага) й якое дабро ён суліць для БАПЦ якая, для далейшага існаваньня патрабуе павялічэньне ліку духавенства, як солі да ежы.

Далей у сваіх пісьмах Ул. Мікалай успамінае аб пагадненьню й ладу ў БАПЦ, спасылаючыся навет на кананічныя правілы й Статут які ён сам памагаў пісаць але нажаль ня выконвае яго, а ломіць ягоныя асновы беспраўным умяшаньнем у адміністрацыйныя справы не належучае да яго Япархіі і гэтым чынам прычыняецца да пашырэньня канфліктаў й рэвалюцыйнае дзейнасьці на шкоду й кампрамітацыю БАПЦ. Без інтэрвэнцыі Ўладыкі Мікалая канфлікты былі-б напачатку ліквідаваныя, бо да паразуменьня ўжо даходзіла. Закалоты пашырыліся толькі зь віны Ўл. Мікалая, а не зь віны Мітрапаліта Андрэя, і толькі Ул. Мікалай зьяўляецца адказным за шкодную дзейнасьць у БАПЦ і спасылкі на цытаты сьв. пісьма й канонаў разьмінаюцца з праўдаю. За гэтую дзейнасьць Ул. Мікалай ня можа быць апраўданым.

Лічым сваім абавязкам прыпомніць Уладыку Мікалаю некаторыя аснаўныя царкоўныя правілы й аб тым, што ягоная дзейнасьць ёсьць нязгодная з догматамі Праваслаўнае Царквы, а падобная да морскіх хваляў накіраваных на кармо параплава БАПЦ.

(1) У Статуце БАПЦ пар.12 гаворыцца: „ніводзін япіскап німае кіраўнічага права ў Епархіі іншага япіскапа."

(2) У 35-м апостальскім правіле напісана, што замежамі свае Епархіі іншы япіскап ня мае права выконваць рукапалажэньне ў сьвятары без згоды япіскапа тае Епархіі. Згодна-ж якіх кананічных правілаў перайма ў Ул. Мікалай адміністрацыйнае кіраўніцтва над парафіямі ў Амэрыканскай Епархіі, якая не належыць да яго? Якім правам без паразуменьня з Мітрапалітам Андрэям у Кліўлендзе быў рукапаложаны ў сьвятары дыякан Страпко, які праз увесь час належыць да сьвецкае арганізацыі ЗБА, што забараняецца 6-м правілам сьв. Апосталаў.

(3) Якімі правіламі ці беспраўем карыстаўся Ўл. Мікалай узнаўляючы забароненаму Аляксандру Яноўскаму далей выконваць Багаслужбы й трэбы? Гэты чын супярэчыць 32-у правілу Апосталаў дзе напісана, што прэсвіцер, або дыякан, забаронены або адлучаны, ня можа быць прыняты йншым япіскапам і гэта правіла датрымоўваецца ўва ўсіх Праваслаўных Цэрквах.

(4) Хто-ж тады паламаў царкоўныя правілы, Мітрапаліт Андрэй ці Ўладыка Мікалай?

(5) Пашто-ж тады базавацца на рэлігійных цытатах і канонах і невыконваць іх, а бальшыня зь іх у „пасланьнях" і пісьмах Ул. Мікалая зусім не адносіцца да справы закалотаў.

(6) Пашто пісаць няпраўду аб жаданьні нейкага пагадненьня й міру, калі праводзіцца тым-жа Ўладыкам Мікалаям фальшывая незгодная з праўдаю прапаганда супроць Першаярарха БАПЦ, супроць Уладыкі Ізяслава й супроць некаторых сяброў Кансысторыі, ды байкатуюцца йм Саборы Япіскапаў на якіх вырашаюцца праблемы аб ліквідаваньні паўсталага канфлікту.

(7) Згодна Статуту БАПЦ, прысут-

(працяг на 6-й бачынцы)

TELEPHONE: ATWATER 9-1915

Russian Orthodox Church in America
THE MOST REVEREND ARCHBISHOP JOHN
Patriarchal Exarch
15 EAST 97th STREET
NEW YORK 29, NEW YORK

ОТПУСКНАЯ ГРАМОТА.

Дана настоящая протодиакону Георгию Обремскому в том, что он служил в Свято-Николаевском Кафедральном Соборе г. Нью-Йорка в качестве практиканта с II ноября 1961 года по 20 ноября 1962 года и в качестве штатного протодиакона с 30 ноября 1962 года по 8 мая 1963 года.

Освобожден от занимаемой должности по собственному желанию в связи с состоянием здоровия и переменой места гражданской службы.

Протодиакон Георгий Обремский в священнослужении не запрещен и ему предоставляется право перехода в другую Епархию или каноническую юрисдикцию Православной Церкви.

Архиепископ Иоанн — ИОАНН
Архиепископ Нью-Йоркский и Алеутский.

8 мая 1963 года.

УКАЗ №8

8 мая 1963 года
г. Нью-Йорк.

Штатный протодиакон Свято-Николаевского Кафедрального Собора в г. Нью-Йорке о. Георгий Обремский увольняется от занимаемой им должности по собственному желанию.

Основание: Прошение протодиакона Георгия Обремского от 8 мая 1963 года.

Архиепископ Иоанн — ИОАНН
Архиепископ Нью-Йоркский и Алеутский.

Дакумэнты Юрыя Абрэмскага афіцыйна паказваюць ягонае звальненьне з Маскоўскай юрысдыкцыі, але й гэтым самым Масква „пазволіла" Абрэмскаму перайсьці да юрысдыкцыі БАПЦ.

З ЦАРКОЎНАГА ЖЫЦЬЦЯ

У ПАРАФІІ СЬВ. СПАСА Ў БРАДФОРД

У нядзелю 5-га ліпеня сёлета Парафіяне Царквы сьв. Спаса ў Брадфардзе адзначылі 80-я ўгодкі нараджэньня Найпачэсьнейшага Ўладыкі Андрэя, Мітрапаліта Беларускае Аўтакефальнае Праваслаўнае Царквы. Урачыстую Божую Службу ў Царкве Сэйнт Чадс пры Толлер Лэйн Брадфорд адслужыў Мітр. Прат. а. Янка Абабурко, Настаяцель БАПЦ ў Вялікай Брытаніі.

Пасьля Багаслужбы ў часе казаньня Мітр. Прат. а. Янка паведаміў вернікаў, што 3-га ліпеня споўнілася 80 год жыцьця й 30 год цяжкое й цярністае працы на шляху рэлігійным і грамадзкім нашаму Найпачэсьнейшаму *Мітрапаліту Андрэю*, Першагерарху БАПЦ. На супольным Малебні за жыцьцё й здароўе нашага дарагога Ўладыкі вернікі гучна прапялі Многія Лета для юбілянта.

Абед Удзячнасьці

У гэтую-ж самую нядзелю па Багаслужбе, стараньнем Парафіяльнае Рады Прыходу сьв. Спаса ў Брадфорд, у рэстаране Украінскага Клюбу быў зладжаны абед удзячнасьці ў гонар і пашану 80-х угодкаў нараджаньня Ўладыкі Андрэя.

На пачатку сп. Янка Калбаса, сакратар Рады БАПЦ ў Вялікай Брытаніі, прывітаў прысутных на абедзе й прачытаў кароткі жыцьцяпіс Мітрапаліта Андрэя. Пазьней былі прачытаныя прывітальныя лісты ад Парафіяльнае Рады Прыходу сьв. Спаса, ад Гуртка Васілька, ад Беларускае Незалежнае Думкі й ад сп. К. Глінскага з Лёндану.

Супольным прапяяньнем Многія Лета прысутныя паднялі тост за здароўе Юбілянта – Мітрапаліта Андрэя, ды пры смачным абедзе й пасьля яго правялі шмат вясёлых гутарак на тэмы зьвязаныя з прагрэсам БАПЦ і ейным ажыцьцяўленьні ды цяжкімі на чужыне праблемамі.

Дзякуючы Ўсемагутнаму Богу мы, Беларусы, маем сваю *Мітраполію* якую ўзначальвае Мітрапаліт Андрэй Якому яшчэ раз жадаем ад шчырага сэрца здароўя на шматлікія годы! Дай і дапамажы Божа!

Брадфорд, Ліпень 1981
– Янка КРУШЫНА

20-га верасьня, 1981 г., пасьля ўрачыстае Архірэйскае Багаслужбы ў Саборы Сьв. Кірылы Тураўскага ў Брукліне, Мітрапаліт Андрэй узнагароджвае Протапрасьвіцера а. Васіля Кендыша Сьв. Крыжыкам асьвячаным на Сьвятой Зямлі Ерусалімскай і адтуль перасланым для а. Васіля праз Мітр. Прат. а. Карпа Стар, прадстаўніка БАПЦ ў Ерусаліме. Па правым боку Мітрапаліта, а. Карп; па левым, Ул. Ізяслаў.

НА САБОРЫ СЭРБСКАЕ ЦАРКВЫ

Сабор Сэрбскае Праваслаўнае Вольнае Царквы на Амэрыку й Канаду, адбыўся ў днях 30 верасьня й 1–2 кастрычніка сёлета ў новапабудаванай прыгожай залі пры Царкве Сьв. Савы на Вілінгс Род, Бродвэй, Огаё.

На Сабор былі запрошаны ад Беларускай Аўтакефальнай Праваслаўнай Царквы на Чужыне Мітрапаліт Андрэй і Вікарны Япіскап Ізяслаў.

Пасьля Малебна, нарады Сабору адчыніў правячы Япіскап Ірыней малітваю „Цару Нябесны" й адразу пасьля адсьпяваньня малітвы, Уладыка Ірыней прасіў прысутных Герархаў БАПЦ, Мітрапаліта Андрэя й Япіскапа Ізяслава прывітаць Сабор.

Ад імя Сабору Япіскапаў, Кансысторыі й вернікаў БАПЦ, беларускія Архіпастыры вітаючы казалі: „Другі Сабор Сэрбскае Праваслаўнае Вольнае Царквы трэба ўважаць за надзвычайную падзею ў жыцьці Вашае Сэрбскае Царквы ў вольным сьвеце, якая збагачвае душы Вашых людзей вельмікаштоўнымі духовымі скарбамі.

„Падзяляем Вашу радасьць з вялікіх асягненьняў у разбудове царкоўна-рэлігійнае й культурна-асьветнае дзейнасьці. Лёс нашых царкваў як на чужыне, так і на Бацькаўшчыне аднолькавы, а таму мы, як у рэлігійнай, так і нацыянальнай галіне павінны працаваць супольна аж да часу вызваленьня нашых народаў ад бязбожнае ўлады, чаго мы Вам ад душы жадаем."

Словы гэтыя былі радасна ўспрынятыя прысутным духавенствам і вернікамі.

На другі дзень прысутных на Саборы віталі Архіпастыры ад грэцкага духавенства.

ЗЬМЕНА Ў ПАРАФІІ Б.А.П.Ц. Ў ТАРОНТО

Згодна паведамленьня Кансысторыі БАПЦ з дня 14 кастрычніка 1981 году, кіруючы япіскап Эўрапэйскай Епархіі БАПЦ, Мітрапаліт Андрэй, часова перадаў Парафію Сьв. Кірылы Тураўскага ў Таронта на духовую апеку Ўладыку Япіскапу Ізяславу.

Гэтая акцыя была выклікана адсутнасьцяй духоўнага апякуна ў канадыйскай парафіі БАПЦ з прычыны забароны служэньня Ўладыку Мікалаю Саборам Япіскапаў БАПЦ з дня 16 травеня 1981 г.

У іншай справе, Вярхоўны Суд у Ню Ёрку сваім загадам падпісаным 23 верасьня 1981 г., таксама забараніў Архіяпіскапу Мікалаю ўмешвацца ў Божыя Службы (служыць) ў Парафіі Сьв. Кірылы Тураўскага ў Брукліне.

Аб Закалотах *(працяг з 5-й бачынкі)*

насьць усіх Япіскапаў на Сэсіі Сабору Япіскапаў ёсьць абавязкаваю, дык чаму-ж Ул. Мікалай не лічыў сваім абавязкам зьявіцца на нараду Рады БАПЦ і на Сэсію Сабору Япіскапаў, дзе мог выказаць свае думкі й навет супраціў калі-б для яго былі пастаўлены неправідловыя абвінавачаньні? Аднак Ул. Мікалай на гэтыя паседжаньні не зьявіўся, а хоча дыктатарскім спосабам правордзіць сваю фікцыйную ідэю для кіраваньня БАПЦарквою.

(8) Для паразуменьня й ліквідацыі ўсіх разьбежнасьцяў на другой Сэсыі Сабору Япіскапаў (16 чэрвеня 1981), было пастаноўлена вызначыць для Ўладыкі Мікалая адзін месяц часу для паразуменьня. Аднак да гэтага часу ніякага адказу ад Ул. Мікалая не атрымана, а таму на трэцяй Сэсыі Сабору Япіскапаў было пастаноўлена зацьвердзіць пастановы Сэсыі другога Сабору Япіскапаў аб звальненьні Ўладыкі Мікалая й аб забароне яму выконваць Багаслужбы й усе рэлігійныя трэбы.

– Кансысторыя БАПЦ –

З ЖЫЦЬЦЯ БЕЛАРУСАЎ У ВЯЛІКАЙ БРЫТАНІІ

35-ы Агульны Гадавы З'езд ЗБВБ

35-ы Агульны Гадавы З'езд Беларусаў Вялікай Брытаніі адбыўся 16-га травеня, 1981 г., ў Беларускай Бібліятэцы ім. Ф. Скарыны ў Лёндане. Адкрыў З'езд старшыня ўступаючай Галоўнай Управы Сп. Я. Міхалюк. Айцец Ян Пякарскі разпачаў працу З'езду малітвай да Сьв. Кірылы Тураўскага.

Старшыня З'езду прачытаў надасланыя прывітаньні ад Яго Блажэнства Мітрапаліта Андрэя Першагерарха БАПЦ, ад былшага Старшыні ЗБВБ Сп. М. Нікана й іншых. Прыемнасьцю для прысутных было тэлефанічнае прывітаньне ў часе З'езду, з Канады, ад Прэзыдэнта Рады БНР Др. В. Жук-Грышкевіча.

У сваёй справаздачы Сп. Міхалюк казаў, што дзейнасьць беларускай эміграцыі мае поўнае прызнаньне й ацэну на Бацькаўшчыне. ЗБВБ шырока распаўсюдзіла выданыя неафіцыйна на Беларусі дзьве адкрыткі з нагоды 1000 годзьдзя дзяржаўнасьці Беларусі. Пры перaказаньні арыгіналаў была даная такая інструкцыя: „перадайце Беларусам у Лёндане й яны будуць знаць, што з гэтым рабіць."

Новавыбраная Галоўная Ўправа складаецца з наступных: Я. Міхалюк, Старшыня; А. Зданковіч, заст. старшыні; П. Наваро, сакратар; П. Асіповіч, скарбнік; А. Лашук і Я. Сяўковіч, сябры ўправы.

У Англа-Беларускім Таварыстве

18 чэрвеня 1981 г. адбыўся Гадавы З'езд Ангельска-Беларускага Таварыства ў залі пры Беларускай Бібліятэцы імя Ф. Скарыны. Таварыства робіць вельмі карысную працу ў папулярызаваньні беларускай справы. Яно выдае навуковы Журнал Беларускіх Студыяў у ангельскай мове. Рэгулярна вядуцца даклады (шэсьць на год) на тэмы беларускай гісторыі, літаратуры й мастацтва.

У новую Ўправу Таварыства былі выбраныя: Джэймс Дінглей, старшыня; а. А. Надсон і Гай дэ Пікрда, заступнікі старшыні; П. Асіповіч, скарбнік; Др. Шырын Акінэр, сакратар; Др. Ліндсэй Гюз, Я. Міхалюк і П. Наваро, сябры Ўправы.

У Камітэце Паняволеных Народаў у Брадфордзе

Камітэт Паняволеных Народаў у Брадфордзе, да якога належаць Беларусы, Вугорцы, Латышы, Жамойдцы, Эстонцы й Украінцы, выдаў інфармацыйную брашуру у Ангельскай мове на 57 бачын. Шэсьць бачын прысьвечана Беларусі.

ДА ЛЮДЗЕЙ ДОБРАЕ ВОЛІ

Шукаючы літаратурную спадчыну Хведара Ільляшэвіча, выявілася, што Ільляшэвіч падпісваў свае артыкулы ня толькі сваім іменем і сваімі ведамымі мянюшкамі: М. Дальны, Сьвятаслаў Залужны, Стары Скаўт, але й іншымі. Маем просьбу да тых хто бліжэй супрацоўнічаў з Ільляшэвічам тут на чужыне, паведаміць на паданы ніжэй адрас, калі ведае артыкулы Ільляшэвіча, падпісаныя іншай, як усім ведамай мянюшкай, і дзе яны былі зьмешчаныя.

І яшчэ адна просьба: Хто хоча ўшанаваць Ільляшэвіча сваім успамінам, хай напіша й дашле на той-жа самы адрас, а ўспамін будзе зьмешчаны ў кнізе *Недапетая песьня – жыцьцё й літаратурная спадчына Хведара Ільляшэвіча*, якая прыгатаўляецца да выданьня.

Калі хто мае пісьмы Ільляшэвіча, або ягоныя рукапісныя вершы, просім даслаць або арыгінал, або копію, таксама будзе выкарыстанае ў кнізе.

Ушануйма вялікага Змагара за вызваленьне Беларусі,

За дапамогу шчыра дзякуем.

* *

Кнігу можна заказаць у Спадара Жука. Цана кнігі, выданай на стэрэотыпе будзе 25 дал.

Таксама будзе перавыданая на стэрэотыпе гісторыя Беларусі праф. Ігнатоўскага XIX і пачатак XX стагодзьдзяў. Займае 251 стар. і будзе каштаваць 25 дал.

Ужо заказаныя пазалочаныя мэдалі на 1000-годзьдзе Беларусі. Каштуюць 10 дал.

Сьпяшайцеся з заказам, бо ўсе гэтыя выданьні ёсьць малой колькасьці паасобнікаў. Калі й куды перасланць грошы, будзе павядомлена асобна.

Ch. Schuk
Goethestr. 1,
6906 Leimen 3, BDR

СЬВЕТ ВЕЧНАЙ ПРЫГОЖАСЬЦІ

МАСТАЦКАЯ ПРОЗА ЎЛАДЗІМЕРА ГЛЫБІННАГА

Праф. К. Тарасевіч

Заканчэньне
Пачатак у 31-м нумары

* * *

Гэрой апавяданьня Гэнрык Шлегель перажыў самыя цяжкія дні сваго жыцьця ў расейскім палоне, пазнаў ува ўсёй глыбіне дабрыню беларускіх сялянаў, іхнюю добразычлівасьць у дачыненьні да чалавека, у тым ліку і да чужынца. У апавяданьні „Сьмерць Гэнрыка Шлегеля"—зварушлівыя сцэны разьвітаньня Шлегеля з людзьмі, з якімі ён пражыў значную частку свайго жыцьця, ростань з Агатай, якая яго палюбіла. Пасьля вызваленьня з палону Шлегель вяртаецца ў родныя мясьціны Бавары. Ужо была бачана ў далячыні ягоная хата. Ён ужо ў думках абымае сваю жонку, але раптам валіцца дагары ад сьмяротнай раны, нанесенай яму ўласьнікам палёў за спробу пакаштаваць рэпу. Факт забойства палоннага за рэпу быў узяты аўтарам з пасьляваеннай газэты ў Мюнхені. Але пісьменьнік дадумаў і давёў выдумку да закончанага сюжэтнага канца. Ён надаў яму рэальных фарбаў і тыповых абставінаў вайсковага й пасьлявайсковага часу. На магчымыя пярэчаньні, што выпадковая сьмерць не заслугоўвае ўвагі пісьменьніка, Глыбінны мог бы спаслацца на сусьветна вядомы твор Льва Талстога „Смерть Ивана Ильича", у якім пісьменьнік не пабаяўся апісаць сьмерць Івана Галавіна ад звычайнай хваробы і нават вынесьці яе ў загаловак твору. Іван Тургенаў у рамане „Отцы и дети" змусіў свайго гэроя Базарава памерці ад тыфусу. Аднак, само апісаньне сьмерці Базарава зьяўляецца мацнейшым мейсцам раману, і чытачу цяжка ўтрымацца ад хваляваньня пры чытаньні рамана. Нешчасьлівы выпадак з Шлегелем у апавяданьні Глыбіннага, што спыніў жыцьцё гэроя якраз напярэдадні ягонага поўнага перавыхаваньня і адраджэньня ў ім сапраўднага чалавека, падкрэсьлівае, што яшчэ не пераможаны ў прыродзе чалавечай тыя цёмныя сілы, якія стаяць на перашкодзе да сьветлых мэтаў будучыні. Але Гэнрык Шлегель незадоўга перад сваёй сьмерцяй знайшоў у сабе досыць сілаў, каб адмовіцца ад забабонаў у дачыненьні да славянскіх народаў. Шлегель стараўся перамагчы іх, ён зжыўся з паляшукамі і пераняў іхнюю чалавечнасьць, пераняў дзе-што нават з іх культуры. Усё гэта памастацку выявіла магчымасьці агульначалавечага яднаньня. Няўдача ж у ажыцяўленьні Гэнрыкавых мараў і сумны канец яшчэ больш настройвае чытача ці наводзіць на думку аб неабходнасьці аб'яднаньня ўсіх сілаў чалавецтва ў змаганьні за сьветлыя ідэялы, аб стварэньні на зямлі такіх умоваў, пры якіх чалавек пераможа зьвера ў сабе і стануць немагчымымі здарэньні, што знайшлі сваё адэкватнае адлюстраваньне ў мастацкіх вобразах высокароднага апавяданьня Ўладзімера Глыбіннага.

У апавяданьні „Пётра Абуховіч, Рывэр-сайдзкі мрыйнік" маецца багаты падтэкст і вобразна выяўлены ўнутраны канфлікт рамантыка, што шукае сэнсу вечнай красы ў Божым цудзе блакітнага небасхіла над ім. Пётра Абуховіч наглядае за палётам шпакоў на захадзе сонца над Гудзонам у Нью-Ерку і знаходзіць асабліваe мастацтва ў фігурах, якія робяць шпакі штодня ў адзін і той жа час перад сканчэньнем дня па сваім звароце з штодзённых палётаў на мейсца начлегу. Рывэрсайдзкаму мрыйніку супрацьстаіць чалавек закасьнелай душы, якому адно даляравыя інтарэсы і зразумелыя. Асуджаецца ягонае фарысейства і няздольнасьць бачыць тое, што людзі створаны не для задавальненьня жывата, не адным хлебам надзённым жывуць, што не колькасьцяй даляраў вымяраюцца духовыя каштоўнасьці чалавека. Ёсьць яшчэ духовыя запатрабаваньні, неабходнасьць ідэялу духовых пошукаў і задавальненьня духовых патрэбаў. Пошукам вечнай духовай прыгожасьці і прысьвечана апавяданьне пра Пётру Абуховіча. У ім маецца моцнае апісаньне гвалту над прыродай і ўнутраны пратэст супраць яго. Гэта адчуваецца ў паказе падрэзаных дрэваў на бульварах, якія ўсё новымі гучкамі перамагаюць гэты гвалт, у вобразах непераможных тэхнікай і цывілізацыяй заходах сонца за Гудзонам, што так цэняцца гэроям-рамантыкам у штодзённых пагулянках уздоўж Рывэр-сайдзкіх бульвараў.

Канфлікт Пётры Абуховіча-рамантыка і другога гэроя – Гадкоўскага, які адно выцягвае даляры і страціў здольнасьць бачыць прыгожасьць сьвету, завяршаецца перамогай першага. Вечная мудрасьць, што чалавек можа цэлы сьвет матар'яльных каштоўнасьцяў здабыць, але пры гэтым пагубіць сябе, як непаўторную асобу з сваімі вартасьцямі, тут набывае глыбокага сэнсу. Гадкоўскі ў пагоні за далярам траціць душу, адзіную крыніцу духовых каштоўнасьцяў. Ідэёвы сэнс апавяданьня „Пётра Абуховіч, Рывэр-сайдзкі мрыйнік" добра разумеўся чытачом. З далёкага Рыму за гэтае апавяданьне прыйшло „пяруновае БРАВА!" ад даст. а. Ксяндза Пётры Татарыновіча ў лісьце ад 1-га красавіка 1965 г.

У апавяданьні „Трывога ў лесе" паказаны Адырандакскія прыгоды гэроя на паляваньні, але гэрой выходзіць на паляваньне не для забойства жывёлаў, а для яднаньня з прыродай. Стрэльба ў яго руках адно для апраўданьня хады ў лес. Па сутнасьці, гэроя вядзе ў лес неперааадольнае жаданьне панаглядаць за зьявамі прыроды і глыбей пранікнуць у ейныя тайны. Уначы ён чытае ў лесе вершы любімага паэты Максіма Багдановіча, любуецца зоркай-Вэнэрай і цешыць вока прыгожасьцяй Божага стварэньня. І ўсё гэта служыць адпачынку і ратаваньню ад сучаснай мэханізацыі жыцьця, зьяўляецца душнікам і разрадкай ад залішняга напружаньня людзей гораду. Малюючы жорсткасьць сьмерці, аўтар сьцьвярджае непераможнасьць вечнага жыцьця і перамогу апошняга над сьмерцяй і зьнішчэньнем. Гэта патас змаганьня за высокія добрародныя ідэялы чалавецтва.

У аповесьці „Каханьне Ліны Бэрн" пісьменьнік адгукаецца на заклік душы шукаць увасабленьня чалавечай дасканаласьці. Падобна старажытным Грэкам, якія далі ўзор скульптурнагаператварэньня чалавечай прыгожасьці, тут выяўляецца пошук рэальнага вобраза маладой прыгожасьці з усімі свомымі чалавеку жарсьцямі і захапленьнямі.

Некалькі гадоў таму назад паміж У. Глыбінным і беларускім Архіяпіскапам Васілём, памёрлым пазьней, завязалася ліставаньне адносна тлумачэньня філязофскага сэнсу твораў, што ўвайшлі ў зборнік „На берагох пад сонцам". Тады Ўладыка Васіль выказаўся, што яны прасякнутыя філязофіяй Сьпінозы. Уладыка бачыў гэтую філязофію ў замілаванасьці да прыроды і сьхільнасьці шукаць у прыродзе Бога не як асобу Хрыста, а як вышэйшую сілу, што ўсё ажыўляе, творыць і падтрымвае жыцьцё. „З Вашых твораў, – пісаў Уладыка, – на кожным кроку бачны Сьпіноза".[12] У процілегласьць пантэізму Ўладыка зьвярнуў увагу пісьменьніка на неабходнасьць лучнасьці з Богам, ак Асобаю, якая сваім Сьвятым Духам і Асобаю ажыўляе, натхняе, творыць цуды і падымае нас да нябесных вышыняў, робіць нас чалавекам, падобным да вобраза Хрыста. Да прыгажосьці, гармоніі і дасканаласьці можна прыйсьці адно праз ідэял самой асобы Бога, асобы Хрыста – ўвасабленьня і прыгажосьці, і любові, і дасканаласьці. Уладыка заклікаў пісьменьніка выйсьці насустрач гэтаму сьвятлу і зрабіць яго сьвятлом для многіх іншых. Уладыка заклікаў спатрэбіць на дабро вылучны дар слова, які быў дадзены Богам пісьменьніку. Угледзіўшы ў аснове творчасьці Ўладзімера Глыбіннага ідэю любові, Уладыка заклікаў узьняць яе на ўзвышша той любові, якая зьяўляецца сутнасьцяй Бога. Неба можа быць і на зямлі, у душы кожнага чалавека, розум каторага стаў мудрасьцяй, як праявай Бога ў нас саміх.

У адказным лісьце да Ўладыкі Ўладзімер Глыбінны прызнаў сваю недасканаласьць у сэнсе недастаткоавай рэлігійнасьці. Пры гэтым зьвярнуў увагу на тое, што на яго куды больш ўплыў сваім часам зрабіў нямецкі філёзаф Эммануіл Кант з яго катэгарычным імпэратывам і ідэялам дасканалай красы. Але ў сваіх творах Глыбінны больш выходзіць з свайго собскага дазнаньня. Веданьне ж сусьветнай культуры яму дапамагае знаходзіць адэкватныя формы для выяўленьня агульначалавечай тэматыкі і зьместу. Калі пантэізм разглядае прыроду, як увасабленьне самой Боскасьці, дык для Глыбіннага сама прырода зьяўляецца адно творам ці стварэньнем Божай сілы. Над ёю ўзвышаецца Ўсявышэйшы, які на зямлі ўвасобіўся ў вобраз Бога-Чалавека Хрыста. Пісьменьнік лічыў, што ён не называў апошняга паводле імя, але Хрыстовыя ідэялы прыгожасьці, любові, гармоніі і красы, як і дасканаласьці, дабра і добразычлівасьці, зьяўляюцца і ягонымі ідэяламі. У гэтым сэньсе Глыбінны насьледуе запаветы, пакінутыя вялікім пісьменьнікам беларускага паходжаньня, Хведара Дастаеўскага, што Хрыстос зьяўляецца вышэйшым ідэялам ува ўсім сьвеце, ува ўсе вякі і эпохі. Пісьменьнік піша аб духовай прыродзе чалавека і пошуках хлеба нябеснага, г.зн. хлеба для душы, што адзін толькі і складае вечныя каштоўнасьці, якія ня гінуць у лёце часу. Такім чынам, набліжаючысь да вечнага, непераходнага ў часе, да ўсяго, што натхняе і ўзвышае над часам, узыходзячы на ўзвышшы, якія ўжо адчуваліся ранейшымі ўзвышэнцамі, Глыбінны зьявіўся вартым прадаўжальнікам лепшых традыцый беларускай і сусьветнай літаратуры.

На вялікі жаль, У. Глыбіннаму прышлося працягваць гэтыя традыцыі ў цяжкіх умовах выгнаньня з роднага краю, адсутнасьці масавага чытача і выдавецтваў. Але, з іншага боку, умовы паўнейшай свабоды творчасьці і адсутнасьці ідэялёгічных ці якіх іншых забаронаў у вольнай Амэрыцы спрыяе таму, што кажнае слова твораў эміграцкага пісьменьніка выходзіць з самае глыбіні душы і гарачага сэрца і падказваецца сапраўдным гарэньнем. Таму ўсе творы Глыбіннага загранічнага пэрыяду не маглі быць ненапісанымі, яны настойліва патрабавалі выяўленьня на паперы і ўладна вымагалі замацаваньня друкарскім станком. Такім творчым учынкам быў выхад не адно зборніка „На берагох пад сонцам", але і выхад кнігі Ўладзімера Глыбіннага *НА СЬВЯТОЙ ЗЯМЛІ*[13] і кнігі цікавых і глыбокіх успамінаў і роздуму пра паэта Язэпа Пушчу.[14]

Увосень і ўзімку 1980–1981 г. Уладзімер Глыбінны перажыў надзвычайны творчы ўздым, нешта накшталт Пушкінскай Болдзінскай восені, калі паэта напісаў больш твораў, чымся за гады мітусьлівага жыцьця. У сьнежні-студзені пісьменьнік напісаў аповесьць з жыцьця Максіма Багдановіча, а ў лютымсакавіку 1981 году Глыбіннаму ўдалося закончыць раман, распачаты яшчэ ў 1951 г. – *ВЯЛІКІЯ ДАРОГІ*. Невялікі раман ці аповесьць пра Максіма Багдановіча малюе прыезд паэты ў Вільню ўлетку 1911 г. у рэдакцыю „Нашай Нівы", сустрэчы і доўгія размовы з закладнікамі нашаніўскага адраджэньня, рэдактарамі газэты, Вацлавам Ластоўскім, Іванам і Антонам Луцкевічамі і Аляксандрам Уласавым. У Савецкай Беларусі аб іх немагчыма гаварыць аб'ектыўна, бо яны разглядаюцца нацыяналістымі. Вялікае ўражаньне, якое яны зрабілі на Багдановіча, там разглядаецца, як уплыў нацыяналістых і таму падлягае змоўчаньню. Таксама абыходзіцца бадай што маўчаньнем і жыцьцё Багдановіча на вёсцы Ракуцёўшчына, дзе ён жыў улетку 1911 г. у дзядзькі Антона Луцкевіча ў фальварку і дзе запазнаўся добра з жыцьцём вясковага люду і пазнаёміўся з народнай творчасьцяй і мовай. У аповесьці пра Багдановіча *ПАД ЛЕБЯДЗІНЫМ ЗНАКАМ* ёсьць тры разьдзелы: (1) Там, дзе плывуць берагі Вяльлі; (2) За плыньню Ушы, за хвалістымі ўзгоркамі; (3) Пад знакам лебедзя. Першы і трэці разьдзелы прысьвечаны Віленскім адведзінам паэты. У ім Багдановіч вядзе доўгія начныя бяседы з Вацлавам Ластоўскім аб беларускім мінулым і сучасным, шпацыруе па Вільні, адведвае беларускі музэй Івана Луцкевіча, захапляецца ба-

(працяг на 8-й бачынцы)

Некалькі Слоў Пра „Службоўнік”

РЭЦЭНЗЫЯ НА

„Службоўнік” Апрацаваны Архіяпіскапам Мікалаям з удзелам выдавецтва „Пагоня”

Як кожнае выданьне ў беларускай мове належыць толькі прывітаць, калі яно адказвае свайму прадазначэньню й пераклад не пярэчыць арыгіналу ды няма моўных недакладнасьцяў, чаго аднак не датрымана ў перакладзе Служэбніка.

Ужо зьмена самога назову Служэбнік на „Службоўнік” ёсьць неадказнаю, бо Служэбнік ня ёсьць расейскага паходжаньня, а царкоўна-славянскага. Паходзіць ад слова служыць і азначае адзін з назоваў літургічнае кнігі, якая ўжываецца ўжо на працягу стагодзьдзяў, а „Службоўнік” ёсьць новатворам не адказваючым граматычным правілам. Ня можам-жа сказаць „я службоўшю” ці „я буду службовіць”, а гаворым „я служу” ці „я буду служыць”.

Не адказвае праўдзе й той факт, як напісана ў прадмове да „Службоўніка”, што быццам „Службоўнік” ёсьць першым у гісторыі нашага народу, бо ведама, што Служэбнікі ўжо выдаваліся Віленскім Праваслаўным Брацтвам у 1583, 1598 і 1617 г.г. Друкаваліся яны ў друкарні Мамонічаў у Вільні тагачаснаю моваю для ўжытку ў цэрквах. Выдаваліся Служэбнікі й на эміграцыі ратлатарным спосабам.

На першай балонцы „Службоўніка” напісана, што „*Службоўнік* добраславіў Архіяпіскап Мікалай з удзелам выдавецтва *Пагоня*”, а на балонцы 4-й бачым ужо падпісаны не Архіяпіскап, а Яр-хіяпіскап. Слова Яр азначае Кручу. Ці-ж можна такім спосабам мяняць самое значэньне слова Архіяпіскап, якое ёсьць грэцкага паходжаньня, азначае вышэйшы чын і прынятае ўсімі Праваслаўнымі Цэрквамі. Выказана самавольле й пры багаславенстве „Службоўніка” папершае тое, што Архіяпіскап Мікалай багаслаўляючы прысабечыў права „цэнзара” на што ніхто яго не ўпаважняў, а падругое, што „даб расла ўленьне” зроблена з удзелам сьвецкае арганізацыі „Пагоня”, што пярэчыць царкоўным правілам і дапушчальна ўчынена для падарваньня аўтарытэту БАПЦарквы.

Слова Дар, якое ёсьць грэцкага паходжаньня й азначае прынашэньне ў „Службоўніку” перакладзена на „Ахвяры”, якое ў данным выпадку ня можа быць прынятым. У беларускай мове слова Дар ужываецца вельмі часта. Напрыклад гаворыцца: Дар Гожы, дар красамоўства, дар слова, дар за дар, а дарма нічога, а таму няма ніякае патрэбы яго зьмяняць.

Зусім не намесцы зьмешчаны напачатку „Службоўніка” дадатак „Трэба ведаць”, чаго няма ні ў адным з Служэбнікаў, бо такі дадатак належыць да асобнага выданьня, а не Служэбніка.

Не захованая пасьлядоўнасьць у ўжываньні слоў таго самага значэньня як напрыклад: на балонцы 27 „Службоўніка” напісана слова сьвячэньнік, якое ёсьць няўдалым новатворам з расейскае мовы й паходзіць ад слова священнік з заменаю літары „щ” на „ч”, а на балонцы 36 напісана ярэй, а на 48-й сьвятар, што пярэчыць тэрміналёгічнаму правілу.

Уведзена шмат слоў чужых, якія не ўжываюцца ў Праваслаўных Багаслужбах, падобных да слова „жагнаць”, якое ўзята з нямецкае мовы „зэгэн”, у беларускую мову не ўвайшло, а таму й ня можа замяняць слова хрысьціць, якое спалучана са знакам крыжа. Ня гаворыцца-ж трэба жагнаць дзіця, а трэба ахрысьціць дзіця.

Замест слова „экценьня” ўжыта слова „літаньне”. І тут перакладальнікі ня ведалі або зусім не цікавіліся значэньнем гэтых слоў. Экценьня азначае працяглае або доўгае маленьне, а літаньне азначае агульнае маленьне, якое адбываецца ў прытворы царквы або ў полі на адкрытым месцы, каб усе прысутныя маглі прыняць удзел у маленьні.

Царкоўна-славянскае слова „благочестивый” перакладзена на „сьвятабліві”, якое не беларускага паходжаньня й з устаўкаю пасярэдзіне слова літары „е” будзе мець вульгарнае значэньне.

Тут падаецца толькі некалькі чужых слоў і новатвораў, якімі перапоўнены „Службоўнік”, а іх ужыта вельмі шмат. Апрача гэтага ўвесь пераклад „Службоўніка” ня згодны з арыгіналам. Мова ня ёсьць гарманічнаю й няпрыгоднаю для сьпеву.

Найбольшыя хібы заўважаны й у перакладзе трапароў, пракіменаў і псальмаў, якія ня толькі няпрыгодныя да сьпеву, але зьмест пасьля перакладу ня згодны з царкоўна-славянскім, ні з іншамоўнымі служэбнікамі.

Для прыкладу возьмем адзін з псальмаў. (Верш 8, 131 псальму). Згодна царкоўна-славянскае мовы зьмест гэтага вершу наступны: „Воскресі, Господи, в покой Твой, Ты і Кивот Сьвятыни Твоея”. У „Службоўніку” гэты верш перакладзены так: „Устань, Госпадзі, на супачынак Свой, Ты й скрыня сілы Твае”. („Службоўнік”, заўважаныя памылкі, пс.131–132:II). У перакладзе гэтага кароткага вершу ёсьць абсалютная хібнасьць пры замене Ківот на скрыню, а сьвятасьць на сілу, што зусім пярэчыць тэксту й сьветчыць аб няведаньні перакладальнікамі тэалягічнае тэрміналёгіі. Ківот-жа або Каўчэг Запавету азначае ня скрыню якою мераецца ня сіла, а толькі збожа, пясок або іншыя рэчы, а Ківот быў дарагім сакрамэнтам сьвятыні Скінія, дзе перахоўваліся Скрыжалі Запавету, Чаша з маннаю й Жазло Арона й азначаў месца пабыту Хрыста пасьля Ўшэсьця на неба.

Падобнымі недакладнасьцямі перапоўнены ўвесь „Службоўнік”, а таму на Саборы Япіскапаў было пастаноўлена забараніць сьвятаром карыстацца гэтым „Службоўнікам”.

– *Кансысторыя БАПЦ*

Сьвет Вечнай Прыгожасьці

(працяг з 7-й бачынкі)

гацьцямі мінулай культуры беларускага народу ў Вялікім Княстве Літоўскім, выказвае глыбокую веру ў будучыню беларускага адраджэньня. Вацлаў Ластоўскі і іншыя сябры „Нашай Нівы” былі глыбака ўражаны, як Багдановіч глыбей сягаў думкаю ў беларускую будучыню і пэрспэктывы адраджэньня. У рамане *ПАД ЛЕБЯДЗІНЫМ ЗНАКАМ* таксама ў вобразнай форме малюецца гісторыя выданьня зборніка вершаў „Вянок” і роля ў гэтым Антона Луцкевіча, як і Вацлава Ластоўскага. Назоў твору дадзены ў згодзе з знакам лебедзя, што быў зьмешчаны на агалоўнай бачыне „Вянка” і азначаў гэрб Завішаў у гонар Магдалены Радзівіл, з дому Завішанка, якая ахвяравала грошы на выданьне беларускіх кніг. Выбар тога знаку, як і назоў зборніка, належыць гонару Вацлава Ластоўскага.

Закончаны надоечы раман *ВЯЛІКІЯ ДАРОГІ* становіць найвышэйшае дасягненьне Ўладзімера Глыбіннага. Раман прысьвечаны долі беларускага інтэлігента Канстанцыя, якога лёс закідае ў каменныя лёхі савецкае турмы, затым вызвалае шляхам уцёкаў з пешага этапу ў першыя дні вайны, заносіць у Менск, затым у акупаваную Немцамі Рыгу, заносіць у Прагу-Чэскую, затым у Нямеччыну, нарэшце ўжо жанатым чалавекам з сям'ёю завозіць у краіну Вышынгтона, дзе, нарэшце, гэрой набывае сапраўдную свабоду сваёй дзейнасьці. Раман пабудаваны вакол стрыжнёвага вобразу Канстанцыя, які праз прызму свайго сьветаўспрыйманьня прапушчае складаныя падзеі гісторыі, вайны, акупацыі, перамяшчэньня ў Эўропу і затым у Амэрыку. У рамане знайшлі свой адбітак і дзейнасьць беларускага нацыянальнага актыву ў часе акупацыі, і забойчая палітыка акупацыйных уладаў, і забойства Гаўляйтара Кубэ, і дні Другога Ўсебеларускага Кангрэсу, калі Менск кароткі час быў пад беларускім белчырвона-белым сьцягам. Знадворныя падзеі гісторыі, прапушчаныя праз люстра душы моцнае асобы Канстанцага, асьвятляюцца ў рамане ў новым сьвятле. Яны набываюць нязнаны да таго сэнс і заблісцаелі новымі мастацкімі адценьнямі. Фактычныя падзеі нібыта ўпяршыню ўбачаныя гэроем і таму выклікаюць новае бачаньне. Паказ гістарычных падзеяў вяртае чытачу асобнае перажываньне іх, дае магчымасьць убачыць тое, што яшчэ нікім ня было ўбачана. Рэчаіснасьць паказваецца гэтак, каб поўнасьцю аднавіць яе для больш поўнага адчуваньня яе. Словам, робіцца так званае ў літаратуразнаўстве „остранение” дзіўна ўбачанай рэчаіснасьці ў імя яе сьвежасьці і істотнасьці.

Усе мастацкія творы Ўладзімера Глыбіннага – гэта частка высокароднай душы чалавечай, адлюстраваньне ўнутранага сьвету. Праз іх беларуская мастацкая дыяспара становіцца часткаю сусьветнага творчага працэсу. Да яго належыць, як неадлучная частка, і Ўладзімер Глыбінны з ягонай творчасьцяй.

---

[11]). З ліста даст. а. прэлата Пётры Татарыновіча з Рыму Ўладзімеру Глыбіннаму ад 1 красавіка 1965 г.

[12]). Ліст Архіяпіскапа Беларускай Аўтакефальнай Праваслаўнай Царквы Ўладыкі Васіля ад 17 сьнежня 1964 г. Уладзімеру Глыбіннаму з Нью-Ерку. Архіў Уладзімера Глыбіннага, г. Трой, Н.Е. Папка: Карэспандэнцыя 1964 г.

[13]). Уладзімер Глыбінны. *НА СЬВЯТОЙ ЗЯМЛІ.* Выдавецтва „Божым Шляхам”, Лёндан, 1972 г., 119 бач.

[14]). Уладзімер Глыбінны. *ПАЭТА З БОЖАЙ ЛАСКІ.* Успамін і роздум пра Язэпу Пушчу. (1902–1964). Нью-Ерк, 1979, 132 бач.

ПАПРАЎКІ

У артыкуле *Сьвет вечнай прыгожасьці* (ЧАС №31, 1981) дапушчаныя наступныя памылкі друку:

Карыстаем скарот: тр.= трэба; ндр.= надрукавана.

У першай калёнцы. Тр. „з рамантыкай вандраваньняў”, *ндр.* „уандраваньняў”. *Тр.* „вузка-эгаістычнага інтарэса”, *ндр.* „вуска-эгаістычнага”.

У другой калёнцы. Тр. „адценьні”, *ндр.* „адцені”. *Тр.* „Я. Ляшчына вылучыў мастацкае наватарства”, *ндр.* „вучыў”. *Тр.* „нясьцерпна-балючы камель”, *ндр.* „камень”.

У ангельскай вытрымцы. Тр. “the difficulties and joys”, *ндр.* “jous”.

У трэцяй калёнцы. Тр. „узаемаадносіны чалавека к Божаму твору”, *ндр.* „узаемаадносінай”. *Тр.* „оўвертаймаў”, *ндр.* „оўветраймаў”. *Тр.* „Ёсьць сьвежыя параўнаньні”, *ндр.* „параўненьні”.

У чацьвёртай калёнцы. Тр. „разнастайная”, *ндр.* „разнастаайная”. *Тр.* „што лёс пазбавіў”, *ндр.* „штл”. *Тр.* „І калькі-б ты ні прывыкаў”, *ндр.* бяз „ні”.

У працягу. Тр. „на балонках газэты”, *ндр.* „на бялонках”. *Тр.* „саміх”, *ндр.* „сваіх”. *Тр.* „не павінна быць чужым”, *ндр.* „чыжым”.

Таксама ў зносках у назове энцыклапэдыі прапушчана слова Writers. Там жа ў зносках *тр.* „Я. Ляшчына”, *ндр.* „Я. Ляшчынка”.

Law 86-90

(continued from page 2)

likes Russians as long as they are not Communists and will support a big-nation status for Russia after the fall of the Communist regime in Moscow. This also means that the State Deparment does not wish to be bothered with Byelorussians because freedom for Byelorussia means dismemberment of the Russian empire and that, in the State Department's view, is "rocking the boat too much."

Still, the interplay of these and other forces and of those which have not yet emerged can not be predicted with any certainty. It is possible, that American wishes will be as irrelevant to the outcome of political settlements in Eastern Europe after the fall of Communist Russia as they had been in places like Iran and South East Asia.